

DAY VÀ HỌC TIẾNG PHÁP Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG THÁP: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

• Lương Mộng Thúy

Tóm tắt

Qua khảo sát tình hình dạy và học tiếng Pháp tại Trường Đại học Đồng Tháp, chúng tôi tìm ra những nguyên nhân dẫn đến những khó khăn trong việc dạy và học tiếng Pháp trong những năm qua, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy và học tiếng Pháp của giảng viên và sinh viên Trường Đại học Đồng Tháp thời gian tới đạt hiệu quả hơn.

1. Đặt vấn đề

Trong giai đoạn hiện nay, tiếng Anh luôn là ngôn ngữ được người học lựa chọn hàng đầu bởi sự thông dụng và cơ hội việc làm của ngôn ngữ này mang lại trong tương lai; còn tiếng Pháp hầu như ít được các thí sinh thi đại học chọn lựa. Điều này làm cho những người đang giảng dạy ngôn ngữ này không khỏi băn khoăn, đồng thời xuất phát từ nhiệm vụ mới của chương trình đào tạo, đã thúc đẩy chúng tôi khảo sát thực trạng việc dạy và học tiếng Pháp như ngoại ngữ thứ hai ở Trường Đại học Đồng Tháp.

Trong quá trình giảng dạy, chúng tôi luôn ý thức vai trò của mình trước yêu cầu mới, cung cấp những kiến thức cần thiết cho sinh viên một cách hiệu quả nhất, giúp sinh viên có thể đọc hiểu được những tài liệu chuyên ngành bằng tiếng Pháp trong lĩnh vực nghiên cứu, cũng như tiếp cận được một nền văn hóa mới. Tuy nhiên, trong quá trình nghiên cứu về chương trình đào tạo, phương pháp giảng dạy và giáo trình, chúng tôi nhận diện nhiều khó khăn trong việc giảng dạy và học tập tiếng Pháp tại Trường Đại học Đồng Tháp. Vì thế, bài viết này nhằm phát họa thực trạng dạy và học tiếng Pháp, để từ đó đề xuất những giải pháp góp phần nâng cao chất lượng dạy và học môn tiếng Pháp ở Trường Đại học Đồng Tháp nói riêng, các cơ sở đào tạo có dạy và học tiếng Pháp nói chung.

2. Nội dung

2.1. Tình hình dạy và học tiếng Pháp

Những năm gần đây, số lượng sinh viên theo học môn tiếng Pháp tại nhiều trường đại học đang giảm dần, thậm chí có nhiều trường đã không còn đưa tiếng Pháp vào kế hoạch đào tạo, và Trường Đại học Đồng Tháp cũng trong xu hướng chung đó. Theo đó, Trường Đại học Đồng Tháp chỉ mở được các lớp chuyên ngành tiếng Anh, còn các chuyên ngành ngôn ngữ khác thì không có sinh viên theo học. Vì vậy, tiếng Pháp hiện đang tồn tại và thu hẹp phạm vi hoạt động tại Khoa Sư phạm Ngoại ngữ với vai trò là môn ngoại ngữ thứ hai (chuyên ngành chính là tiếng Anh), dẫn đến số lượng sinh viên học tiếng Pháp tại Trường Đại học Đồng Tháp ngày càng giảm.

Năm học 2012-2013, ở Trường Đại học Đồng Tháp chỉ còn sinh viên năm cuối ngành tiếng Anh học tiếng Pháp (một ngôn ngữ thứ hai), vì thế chúng tôi chỉ có thể khảo sát đối tượng này phục vụ bài viết, với nội dung khảo sát: động cơ học tiếng Pháp; phương pháp giảng dạy của giảng viên; phương pháp học của sinh viên; cơ sở vật chất, công cụ kỹ thuật và các thiết bị phục vụ học tập.

2.2. Phân tích, đánh giá và nhận xét

2.2.1. Động cơ học tập

Tại các trường đại học, ngoại ngữ là môn học bắt buộc đối với tất cả các chuyên ngành đào tạo, song đa số sinh viên biểu hiện chưa thực sự hứng thú với môn học này. Khi được đặt câu hỏi “Bạn có hứng thú không khi biết thêm một ngoại ngữ?”, đã có đến 87,5% sinh viên được khảo sát trả lời đồng ý, nhưng trên thực tế qua quan sát các giờ học, kết quả hoàn toàn ngược lại. Điều này có thể giải thích như sau: *thứ nhất*, sinh viên chưa được chuẩn bị tư tưởng tốt nên chưa nhận thức được nhu cầu, lợi ích trong việc học thêm một ngoại ngữ; *thứ hai*, vẫn chưa khai thác triệt để mối quan hệ có tính bổ sung, hỗ trợ và tương quan trong nhiều góc cạnh giữa hai ngôn ngữ Anh và Pháp.

Đa số sinh viên định hướng học tập chưa rõ ràng. Hiện tượng này làm suy giảm tính thu hút việc học và dạy, tạo một thái độ học tập ứng phó thể hiện qua hành vi như thường xuyên bỏ tiết, vào lớp thì làm việc riêng, có sinh viên còn tìm một góc nào đó để thư giãn hay nghe điện thoại.

Sự yêu thích học tập của sinh viên sẽ tạo ra cảm hứng giảng dạy đối với giảng viên, khi đó người dạy thoải mái, bài giảng sinh động, giáo án chỉnh chu. Ngược lại, sinh viên thiếu động cơ học tập sẽ tác động đến người dạy tâm lý ức chế, thiếu nguồn động viên để mang lại cái mới cho người học. Bởi vì, quá trình dạy và học luôn mang tính tương tác, nguyên nhân của việc này sẽ là kết quả của việc khác.

2.2.2. Phương pháp giảng dạy của giảng viên

Kết quả lấy ý kiến, đa số sinh viên cho biết khá hài lòng về phương pháp giảng dạy: dễ hiểu, dễ tiếp thu nhờ có sự tương đồng giữa hai ngôn ngữ Anh – Pháp; sinh viên không có ý kiến đóng góp việc cải thiện phương pháp giảng dạy của giảng viên. Biểu hiện phổ biến là sinh viên khá thụ động, ít đặt câu hỏi tương tác giữa thầy-trò và trò-trò, hạn chế tính năng động, khám phá tìm tòi. Về mặt thời gian, chỉ có 3 tiết một tuần, nên giảng viên không thể khai thác hết các kỹ năng do giáo trình này đặt ra, chủ yếu là giúp các sinh viên có thể đọc hiểu, tiếp nhận thông tin còn áp dụng hay sử dụng tùy vào thời gian và sự phấn đấu của sinh viên.

2.2.3. Phương pháp học của sinh viên

Qua khảo sát, sinh viên đặt trọng tâm học vào các kỹ năng viết, đọc hiểu với hai kỹ năng nói và nghe ít quan tâm, rèn luyện nhiều. Nguyên nhân chủ yếu là chưa có cơ hội tiếp xúc với người nước ngoài, môi trường giao tiếp tiếng nước ngoài, nên người học chú tâm rèn kỹ năng viết, đọc hiểu. Hạn chế này làm cho sinh viên không mặn mà đối với bộ môn tiếng Pháp. Khi nhu cầu không có thì động cơ học tập không có và việc rèn luyện các kỹ năng ngoại ngữ không thể thực hiện với thời lượng hạn hẹp.

Chúng tôi nhận thức việc tiếp thu được một ngoại ngữ khó như tiếng Pháp, luôn đòi hỏi sinh viên phải có quá trình rèn luyện lâu dài, yêu thích đam mê mới mang lại kết quả cao. Thiếu yếu tố trên thì việc học ngoại ngữ dùng để tham khảo tra cứu tài liệu, khi áp dụng phương pháp giao tiếp cũng không hiệu quả, từ đó giảng viên có khuynh hướng quay trở lại cách dạy truyền thống – dịch thuật và ngữ pháp.

Nhìn chung, sinh viên học tiếng Pháp quan tâm chủ yếu là đọc và viết, các em bằng lòng với những gì mình hiện có, không có động lực tiến xa hơn hay chuyên sâu hơn. Đây cũng là đặc điểm phổ biến của sinh viên học tiếng Pháp, người giảng dạy cần nhận thức và điều chỉnh phương pháp dạy sao cho đáp ứng nhu cầu của sinh viên.

2.2.4. Thiết kế chương trình khung

Qua khảo sát, đa số sinh viên đều hài lòng với giáo trình giảng dạy, theo các em, chưa thực sự cần thiết thay đổi sách giáo khoa, hay chương trình giảng dạy, dụng cụ học tập. Bởi vì, người theo học môn tiếng Pháp giảm dần. Bên cạnh đó, khung chương trình cần thiết được điều chỉnh, cụ thể là số tiết phân bố giảng dạy 3 tiết một tuần, nên chương trình đào tạo không mang tính chuyên nghiệp, hời hợt. Sau khi học xong các học phần, sinh viên chưa đạt được mong muốn của giảng viên và mục tiêu chương trình đặt ra.

2.2.5. Cơ sở vật chất, công cụ kỹ thuật và các thiết bị dành cho dạy học

Qua khảo sát, đã có 80% sinh viên tại Trường Đại học Đồng Tháp đồng tình với những rào cản trong quá trình học môn tiếng Pháp là: thiếu vốn từ, rèn luyện các kỹ năng (nghe, nói, đọc và viết). Câu trả lời “quá khó” về bốn kỹ năng: kỹ năng đọc viết là 30%; kỹ năng nghe nói là 85%.

Tổng hợp các ý kiến thăm dò từ phía sinh viên phản ánh: Về giáo trình: chậm cải tiến, cập nhật, bổ sung; Về phân phối chương trình: số tiết quy định không đủ thời gian mở rộng kiến thức, rèn luyện các kỹ năng; Về công cụ hỗ trợ giảng dạy: chưa đáp ứng yêu cầu bộ môn.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học tiếng Pháp

2.3.1. Đối với người học

Hiện nay có rất nhiều phương pháp học ngoại ngữ, tùy theo cách học và điều kiện mà mỗi người sẽ chọn những phương pháp riêng phù hợp và hiệu quả. Dưới đây, chúng tôi trình bày những kinh nghiệm của bản thân sau nhiều năm đi học và giảng dạy tiếng Pháp, cũng như kinh nghiệm của rất nhiều người đã từng học tiếng Pháp hiệu quả trước đó. Những giải pháp này chỉ xin bàn về những vấn đề cơ bản nhất đối với người học ngoại ngữ không chuyên.

Học phát âm: Sinh viên có thể học phần phiên âm tiếng Pháp (alphabet phonétique) để làm quen dần với hệ thống phiên âm này và liên hệ với phần phiên âm trong tiếng Anh vì hai hệ thống phiên âm Anh – Pháp có nhiều điểm chung rất dễ nhớ. Đồng thời, ngoài giờ học trên lớp với các thầy cô, sinh viên nên tự học phát âm ở nhà qua phần mềm trên mạng như www.phonétique.fr và tham khảo thêm phần mềm phát âm của đĩa CD-ROM hiện được bày bán rất nhiều tại các cửa hàng vi tính hay nhà sách.

Học từ vựng: Nguyên tắc học từ vựng phổ biến là học trong cụm từ, trong câu, tránh học từ chết, từ riêng lẻ. Ví dụ học từ “côté” phải học trong nhóm từ “à côté de”, rồi học thành câu như “ma maison est à côté de la poste centrale”. Vì học tập theo phương pháp này mới đặt câu đúng và chính xác. Hiện nay trên thị trường có rất nhiều sách tự học từ vựng rất hay. Chúng ta có thể tham khảo và học từ vựng qua trò chơi trên mạng như: www.lexique.fr; www.vocabulaire.fr; www.jeux de vocabulaire.fr...

Với cách thức này sinh viên có thể tự ôn luyện, dễ nhớ từ, có hứng thú hơn với công nghệ

mới. Giảng viên cũng có thể sử dụng các trang web này để biên soạn và lược giản các từ cần thiết hợp với nội dung giảng dạy, trình chiếu trong tiết dạy để thay đổi bầu không khí học tập giúp cho tiết học sinh động hơn và thu hút học viên tham gia nhiều hơn trong tiết học.

Học nói: Tận dụng tối đa những giờ luyện tập trong lớp học ngoại ngữ (sinh viên cần phải luyện nói càng nhiều với bạn học càng tốt dù là những cấu trúc đơn giản nhất, đừng chỉ thực tập qua loa chiếu lệ vì càng luyện nói nhiều ta càng nhớ bài lâu hơn và tạo được cho mình phản xạ nhanh nhẹn khi gặp những tình huống tương tự trong đời sống.

Học nghe: Để nghe tốt một bài khóa trong sách tiếng Pháp ta thường phải trải qua các bước sau. Trước khi nghe, sinh viên hãy suy nghĩ về đề tài đó để giúp bạn hình dung và phán đoán được những gì sắp nghe, nghe ý chính trước để trả lời câu hỏi tổng quát, nghe những từ chính rồi đoán, không nhất thiết phải nghe ra từng từ từng từ một, sau đó nghe lại nhiều lần để biết được càng nhiều chi tiết càng tốt để có thể hoàn tất các câu hỏi trong bài. Tuyệt đối không xem nội dung bài khóa trước khi nghe. Chỉ khi nghe xong rồi sinh viên mới vừa nghe vừa đọc bài để kiểm tra lại và học thêm từ mới cũng như tăng cường các cách diễn đạt hay trong bài. Sinh viên cũng nên đọc theo băng nhiều lần sau khi nghe xong để luyện phát âm và nhớ bài tốt hơn.

Nguyên tắc chung cho việc rèn luyện kỹ năng nghe hiệu quả là nghe càng nhiều càng tốt. Tranh thủ mọi tài liệu và cơ hội nghe có thể (nghe băng, nghe nhạc, nghe radio, xem ti vi, xem phim có phụ đề. Trên thị trường hiện nay cũng bán rất nhiều sách luyện nghe tiếng Pháp để bạn có thể tự học thêm ở nhà). Ngoài ra, internet còn là một công cụ vô cùng hữu hiệu để rèn luyện mọi kỹ năng cho người học tiếng Pháp, sinh viên có thể đọc báo, nghe tin tức, tìm tài liệu online bằng tiếng Pháp, trên internet còn có rất nhiều trang web cung cấp các bài học tiếng Pháp miễn phí rất thú vị và tiện lợi cụ thể như là www.Bonjour.de.France.com.fr, trang web này giới thiệu bài học theo từng cấp độ: bắt đầu, sơ cấp, trung cấp và cao cấp, có cả bài tập để luyện từng kỹ năng và bài sửa trực tuyến.

Học viết: Đây là một kỹ năng khó rèn luyện nhất trong bốn kỹ năng (nghe, nói, đọc và viết), không phải ai cũng viết tốt nếu học tốt tiếng Pháp, nắm vững ngữ pháp, giàu từ vựng... Kỹ năng viết đòi hỏi người học phải biết tư duy logic vấn đề theo kiểu của người bản xứ, biết sử dụng thành ngữ, mẫu câu thích hợp trong từng tình huống. Biết cách dùng từ vựng theo đúng từng chủ đề, biết cách diễn đạt sao cho rõ nghĩa và đủ ý, sự mạch lạc trong liên kết câu, ý tứ phải xuyên suốt trong suốt bài viết. Để rèn luyện kỹ năng này cần có môi trường luyện tập như thư từ qua lại với bạn bè bằng ngôn ngữ đang học, kết bạn trên mạng để rèn luyện thao tác viết, hay là chat qua mạng, đây là cách học tốt kỹ năng viết tiếng Pháp.

Tóm lại, nguyên tắc cơ bản nhất để học tốt tiếng Pháp là thực tập và sử dụng cũng như tiếp xúc với tiếng Pháp càng nhiều càng tốt. Mỗi ngày, sinh viên hãy đặt ra cho mình một khoảng thời gian nhất định để học tiếng và duy trì lịch học đều đặn và thường xuyên. Sau một thời gian kiên trì áp dụng những nguyên tắc trên, chúng tôi tin rằng tiếng Pháp của sinh viên sẽ tiến bộ một cách nhanh chóng và sinh viên sẽ thêm yêu thích ngôn ngữ thú vị rất cần thiết cho tương lai sau này.

2.3.2. Đối với bộ môn ngoại ngữ 2 tại Trường Đại học Đồng Tháp

Bộ môn cần phải mở rộng việc dạy tiếng Pháp như ngoại ngữ 2 tại các phân khoa khác

trong Trường; đổi mới chương trình giảng dạy; đổi mới sách giáo khoa và phương pháp giảng dạy; đổi mới kỹ thuật ứng dụng trong giảng dạy, thay đổi công nghệ mới đáp ứng nhu cầu của người học; tổ chức câu lạc bộ tiếng Pháp giúp sinh viên có nơi thực tập, rèn luyện các kỹ năng sử dụng tiếng Pháp.

4. Kết luận

Tiếng Pháp là một ngôn ngữ toàn cầu, là ngôn ngữ được chọn lựa sử dụng trong Cộng đồng Pháp ngữ, liên kết 56 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới. Việt Nam là một trong những thành viên của Cộng đồng Pháp ngữ nên tiếng Pháp đóng một tầm quan trọng không nhỏ trong quan hệ quốc tế so với tiếng Anh. Vì thế, trong tương lai Việt Nam phải có kế hoạch triển khai giảng dạy tiếng Pháp một cách rộng rãi ở các trường trong cả nước và cơ hội du học ở các nước nói tiếng Pháp cho học sinh, sinh viên Việt Nam là rất nhiều.

Trước thực trạng chung của cả nước, cũng như thực trạng dạy và học tiếng Pháp ở Trường Đại học Đồng Tháp qua khảo sát, chúng tôi thiết nghĩ cần phải có những giải pháp thích hợp giúp củng cố, phát triển việc dạy và học tiếng Pháp trong Nhà trường, vì tiếng Pháp sẽ giúp Nhà trường tăng cường thêm một kênh giao lưu quốc tế với nhiều nước nói tiếng Pháp, đồng nghĩa tăng cơ hội việc làm trong tương lai./.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Strauven C. , (1996), *Construire une formation*, De Boeck université, Bruxelles,
- [2]. Germain C.(1998), *Les stratégies d'apprentissage*. CLE international.
- [3]. Charmeux E.(1985), *Lectures/Ecritures en section des grands CP- E.E.1*, Nathan.
- [4]. Bérard E. (1991), *L'approche communicative théories et pratiques*, CLE international.
- [6]. Gérard M-F, Roegiers X. (1993), *Concevoir et évaluer des manuels scolaire*, De Boeck université, Bruxelles.
- [7]. Boyer H et al (1989), *Nouvelle introduction à la didactique du français langue étrangère*, CLE international.
- [8]. Besse H.(1992), *Méthode et pratiques des manuels de langue*, Edition Didier.

Summary

This article aims to analyze the reality of teaching and learning French at Dong Thap University, mainly focusing on teachers and students' difficulties during the process to propose solutions to improving the quality of learning and teaching French at the school.

Ngày nhận bài: 10/5/2013; ngày nhận đăng: 11/12/2013.